

нічим не відрізняються од поріг» [3, с. 619]; «Гора наїжилась лісом і цей лісок на горі – це грива потворної тварюки» [3, с. 619]).

Вище перелічені ознаки експериментального тексту дозволяють стверджувати, що наратор-персонаж за допомогою хитросплетіння художніх засобів та стилів творить особливу манеру викладу, якій властива ненадійність. Такий інтелектуальний діалог розрахований на освіченого читача, здатного до співтворчості.

Список використаних джерел

1. Журба С. «Гра в діалог»: авторська інтенція в українській прозі 20-х років ХХ століття. *Філологічні студії: Науковий вісник Криворізького державного педагогічного університету*. 2019. Вип. 20. С. 114–125.
2. Шерех Ю. Віктор Петров, як я його бачив // Шерех Ю. Поза книжками із книжок. Київ : Час, 1998. С. 115–124.
3. Шкурупій Г. Вибрані твори. Київ : Смолоскип, 2013. 872 с.

ФОРМУВАННЯ КУЛЬТУРИ ІНФОРМАЦІЙНОГО ПРОДУКУВАННЯ ТА СПОЖИВАННЯ: ПЕДАГОГІЧНИЙ АСПЕКТ

Марків Олександра Тимофіївна

кандидат педагогічних наук, доцент, Національний педагогічний університет імені М. П. Драгоманова, Oleksandra, markiv@gmail.com

Сучасне суспільство характеризується переходом інформації до розряду найважливіших універсальних категорій, невинним зростанням її обсягів і постійним розвитком інформаційних технологій. Одночасно збільшуються масштаби створення і поширення інформації, а також кількість інформаційного споживання. Серед об'ємних інформаційних потоків важко знайти головне, зрозуміти основне та усвідомити правду. Тому виникає потреба формувати інформаційно грамотне суспільство, починаючи з інформаційної культури особистості, яка здатна виявити, розмістити, оцінити інформацію і найбільш ефективно її використовувати.

Поняття «інформаційна грамотність» трансформувалось у термін «інформаційна культура» [2], що характеризується такими критеріями: вміння адекватно формулювати свою потребу в інформації; ефективно здійснювати пошук потрібної інформації в усій

сукупності інформаційних ресурсів; переробляти інформацію і створювати якісно нову; адекватно відбирати та оцінювати інформацію; розвивати свої комунікативні здібності й комп'ютерну грамотність [3]. Термін «інформаційна культура» трактують по-різному: інформаційні якості особистості (М. Вохришева, Ю. Зубов); інформаційна діяльність (І. Хангельдієва); певний рівень знань (Є. Медведєва, Л. Нагорна (Філіпова), О. Щербініна, В. Грамма); рівень системи навчання, підготовки людини до ефективного використання інформаційних потоків та інформації (В. Кравець, В. Кухаренко). Нас цікавить педагогічний аспект цього питання.

Зауважимо, що процес формування культури роботи з інформацією двосторонній. Адже, журналісти повинні завжди дотримуватися правил професійної етики під час висвітлення навіть контроверсійних питань та проблем; перевіряти факти й не примножувати фальшивої деструктивної інформації; вміти й хотіти публічно викривати пропагандиський наратив, а також створювати контент, який здатен зняти соціальну напругу серед людей. Тут варто формувати в майбутніх журналістів навички культури роботи з інформацією, яку ми розуміємо як свідоме, гуманне й чесне використання системи стійких ціннісних орієнтацій, переконань і якісних характеристик професійних стандартів у роботі з інформацією. З іншого боку, потрібно викликати в громадськості потребу перевіряти інформацію в декількох джерелах, найбільш референтних. Тобто, перш ніж поділитися інформацією з іншими, треба переконатися в її правдивості, щоб не примножувати плітки, чутки, неперевірені факти. Психологи радять людям відстежувати свій психоемоційний стан після контакту зі ЗМІ, соцмережами, і якщо спостерігається підвищена емоційність, немотивована агресія, роздратування, навала деструктивних думок або апатія, депресія, пригніченість, то намагатися зрозуміти, що «це не мої думки, це – навіювання».

Отже, важливо формувати «гурманне» ставлення до інформації. Саме тому, напрям «медіаосвіта» набуває популярності в нашому суспільстві. Адже, на наше переконання, велике значення у формуванні інформаційної культури має освіта, яка повинна розвивати нового фахівця інформаційного співтовариства, що володіє

такими вміннями та навичками: диференціація інформації; виділення значущої інформації; вироблення критеріїв оцінки інформації; вироблення інформації і використання її [3].

Основи таких компетентностей необхідно закладати ще зі школи. У студентських аудиторіях із молоддю з уже майже сформованим світоглядом важливо цілеспрямовано працювати, адже від того, як під час навчання вони засвоять моделі роботи з інформацією, залежатиме їхня професійна діяльність. Йдеться про операції пошуку, відбирання, аналізування, перевіряння, підтвердження чи спростування, оформлення відповідно до сучасних вимог, публікування й поширення інформації. На факультетах журналістики цьому вчать. Прогалина є у формуванні інформаційної компетентності – вміння протидіяти пропаганді, дезінформації, створювати ефективний авторитетний національний інформаційний продукт [3].

Педагогічна модель може виглядати так: 1) Визначити цілі – зробити перелік компетентностей, умінь і навичок, що обґрунтовують систему саме культури роботи з інформацією. 2) Створити педагогічні умови: мотивувати навчальну діяльність студентів до формування культури роботи з інформацією; інтегрувати в структуру навчального контенту змістове наповнення про засоби, способи і технології створення інформації та споживання її населенням саме так, щоб навчити не тільки основ і стандартів журналістської діяльності, а й навиків протидіяти маніпуляціям та протистояти інформаційній агресії чи зомбуванню тощо; підбрати для цього відповідні методи навчання і виховання. 3) Застосувати критерії сформованості компетентності: ціннісно-мотиваційний, когнітивний, діяльнісний та інші.

Бути інформаційно грамотним – бути озброєним і захищеним від згубного маніпулятивного впливу.

Список використаних джерел

1. Дачковська М. Для танго потрібні двоє: чи є взаємодія між освітянами та медіаіндустрією? URL: http://osvita.mediasapiens.ua/mediaprosvita/education/dlya_tango_potribni_dvoe_chi_e_vzaemodiya_mizh_osvityanami_ta_mediaindustrieyu/ (дата звернення: 26.10.2020).
2. Інформаційна культура. URL: <http://ube.nlu.org.ua/article/> (дата звернення: 27.10.2020).
3. Марків О. Т. Формування в майбутніх журналістів культури роботи з інформацією в умовах гібридної війни. *Гібридна війна і журналістика*.

Проблеми інформаційної безпеки : навчальний посібник / за заг. ред. В. О. Жадька. Київ : Видавництво НПУ імені М. П. Драгоманова. 2018. 356 с.

ІНВЕКТИВНІСТЬ ЯК ФУНКЦІЙНО-СЕМАНТИЧНА КАТЕГОРІЯ ХУДОЖНЬОГО МОВЛЕННЯ СУЧАСНОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ПРОЗИ

Марчук Людмила Миколаївна

*доктор філологічних наук, професор, Кам'янець-Подільський
національний університет імені Івана Огієнка,
lyudmylamarchuk60@gmail.com*

Проблема функціонування ненормативної лексики є міждисциплінарною і посідає помітне місце в працях лінгвістів, психологів, психолінгвістів, педагогів. Питанням функціонування мови і мовним нормам, а також проблемам побудови та розуміння міжособистісних стосунків присвячені, зокрема, дослідження Н. Арутюнової, Б. Баєвої, Л. Долинської, М. Жинкіна, Е. Носенко, Г. Сагач. Літературознавці В. Жельвіс, Д. Лихачов, Б. Успенський, психологи А. Бондаренко, І. Кон, В. Леві, Л. Широкоградюк розглядали проблему лихослів'я як соціокультурний феномен.

У контексті дослідження індивідуально-стильових особливостей використання ненормативних мовленнєвих конструктів особливе місце посідає розуміння інвективної лексики в різних її типологіях. Інвективна лексика – це мова лайок та образ, що відображає семантику статевого символізму. За останні десятиліття в низці культур спостерігається тенденція до вживання грубої, вульгарної лексики. Популярною є така мова в Росії та Америці. Певною мірою це стосується й української культури. У цих країнах, як і в багатьох інших, завжди широко практикувалися грубі висловлювання, але, як правило, користувалися ними чоловіки і переважно в емоційно насиченій ситуації (напруга, ризик, фрустрація). Але нині й жінки опановують цей словник. Чимало з них використовує грубу мову, практично не звертаючи уваги на мат, що звучить у їх присутності, від кого б він не виходив – від чоловіка, жінки чи й дитини. Жінки